

politických, hospodárskych, vedeckých pracovníkov a všetkých vrstiev ľudu v nádeji, že pri zachovaní uvedených princípov podarí sa Vám Slovákov previesť z dnešných chaotických časov šťastne do ľona znovuzrodzenej Československej republiky.

Podpisy nepripojujeme, lebo stále ešte žijeme pod terorom a policajnou kontrolou kriminalráta spriatelenej veľkonemeckej ríše pána Goltza".

Dne 3. zária 1943 dostali tento text všetni poslanci t. zv. slovenského sněmu, jakož i diplomaté v Bratislavě. Čakali sme reakciu od pána Jozefa Tiso. Táto sa nedostavila, tedy dopis dnes zverejňujeme pred celým svetom.

AÚD KSS Bratislava. Zbierka 140. Fotokópia strojopisného záznamu.

21

1943, september 12. [Londýn.] — Návrh opovede prezidenta dr. E. Beneša na memorandum Šrobárovej skupiny, na odkazy bývalých národných socialistov inž. Slávika a R. Pecholda a na dotaz vo veci Karvaša.¹

I.

Prosím o předání poslu pro dr. V. Šrobára a Šrobárovu skupinu tohoto vzkazu:

1. Dostali jsme Váš vzkaz a memorandum a upřímně Vám za ně děkujeme. Osvětluje nám řadu věcí a svědčí o tom, že věci jdou v celku dobře. Nemám v celku námitek, pokud stanovíte, [jaké mají míti postavení Slováci a Slovensko v republice a]² co by se po převratu mělo hned provést ve chvíli, kdy bude odstraněn dnešní režim, luďácká strana a sněm, její zákonodárství atd. V tom všem bude jistě mezi námi naprostá jednota.

2. Věci ve Vašem memorandu, ve kterých máme jisté rezervy, kde však je *bezpodmínečně třeba zachovat jednotu a dle toho postupovat* jsou tyto:

a) Všecko, co se stalo od Mnichova, je nelegální a nekonstituční. Všecko se stalo násilně proti nám hrozbami a brutální mocí a v žádné formě nebude vůbec uznáno. Stejně je naprosto nelegální a nekonstituční vše, co se stalo od 14. března 1939. Žádný zákon, žádná instituce, která byla ustavena na základě nových poměrů, pocházejících ze situace od 29. zária 1938 a 14. [března]³ 1939, nesmí být uznána a dostávat nějakou sankci ve chvíli našeho nového převratu.

b) *První republika uznáním vlády zahraniční stále existuje právně, politicky*

¹ Dokument je nadpísaný „Odpověď na Slovensko ze dne 12. zária 1943“. Z dalších dvoch dokumentov, ktoré uverejňujeme, však vyplýva, že Benešova odpoved nebola odoslaná na Slovensko v tomto znení. Beneš dal text svojej odpovede na diskusiu slovenským členom vlády a konečný text upravil v zmysle pripomienok, ktoré dostal písomne (pozri nasledujúci dokument).

Z odkazov, ktorými sa Beneš vo svojom stanovisku zaoberá, sme nemali k dispozícii dotaz týkajúci sa Karvaša. Šrobárovo memorandum pozri v dokumente čís. 19. Zprávu Slávika a Pecholda publikujeme ako dokument čís. 20.

² Do strojopisného konceptu vyznačil Beneš rukopisom doplnky a opravy. Tieto Benešove korektúry sme označili v celom texte hranatými zátvorkami. Pri dešifrovaní niekoľkých zle čitateľných slov sme si vypomohli textom definitívnej Benešovej odpovede z 15. 9. 1943 (dokument čís. 23).

³ Původné slovo „zária“ prečiarknuté a nadpísané „března“.

a diplomaticky. I Vy doma ji bezpodmínečně musíte pokládat za existující. S tím souvisí celé naše mezinárodní postavení vlády a republiky, na základě toho lze žádat staré hranice, tak se také dá nejlépe odmítat a odstranit existence samostatného Slovenska, vídeňská arbitráž, nároky Maďarů [Poláků]⁴, Němců atd. Každý jiný postup by byl těžkým prejudicem, desavouáním nás za hranicemi a zdrojem těžkých obtíží doma i mezinárodně. Proto zásada právní kontinuity první republiky musí být nepřekročitelným zákonem pro nás všechny.

c) Aby však nebylo obav, že chceme zase zavést ve všem starý režim, musí být hned každému jasno a *hned na počátku prohlášeno*, že to neznamena, že dřívější konstituce republiky a vládní a správní instituce nebudou změněny v tom smyslu, jak to žádáte. Naopak, *hned se prohlásí to, co naznačujete a o čem se ještě dále dohodneme, že provedeno bude.*

d) Mám tudíž námitky zejména v těch bodech memoranda, kde říkáte, že bude zvolena nová vláda a stanoveno nějaké slovenské revoluční shromáždění. Po našem soudu nesmí být ani na chvíli nějaká nová *jen slovenská vláda* a něco, co by bylo pokládáno třeba jen na chvíli za pokračování dnešního samostatného Slovenska. Stejně by nesměl rozhodovati nic o novém převratu a po převratu dnešní ľudácký sněm slovenský. Rovněž souhlasíme, že nemůže starý československý parlament nebo jeho slovenští členové znovu být obživen a činit nějaká usnesení jako nový politický orgán národa.

e) Naproti tomu si představujeme věci konkrétně takto:

1. První republika [je] mezinárodně uznaná a její vláda existuje za hranicemi. Existuje tudíž právně starý stav, ovšem jen docela dočasně i s dřívější konstitucí, která také bude co nejdříve změněna. Toto by hned první den [převratu] prohlásil nový Národní výbor slovenský a tím by *politicky a právně bylo provedeno sjednocení republiky.*

2. Převrat na Slovensku i v českých zemích by byl proveden stejně. V jednotlivých místech po celé republice budou zřízeny místní národní výbory, které místní poměry upraví hned dle potřeb převratu. *V hlavním městě bude utvořen revoluční centrální Národní výbor, v Praze český, v Bratislavě slovenský. Tyto výbory po okamžitě prohlášení faktu, že existuje stará jednotná republika, vyhlásí, že přejímají zodpovědnost za vedení politických a správních věcí do doby, dokud na území republiky se nebude moci ujmout [vedení]⁵ zákonná vláda československá mezinárodně uznaná.* Vláda za hranicemi bude hned jmenovat v dohodě s národním výborem zemského [slovenského] presidenta a zemského vojenského velitele [stejně jako na Moravě a v Čechách i na Podk. Rusi], kteří pokud nebude vláda doma, budou fungovat pod autoritou Národního výboru. Vláda republiky za hranicemi zároveň prohlásí, že v dohodě s domovem bude hned doplněna a přeměněna a z domova bude třeba dáti presidentu republiky hned návrhy na změnu celé centrální vlády československé. [Tím jednota domova se zahraničím bude úplná.]

4.⁶ Dokud pravidelné fungování vlády doma nebude možné, budou oba Národní výbory fungovat jako domácí vlády, ale jen pod svrchovaností mezinárodně uznané vlády. Kdyby se totiž postupovalo jinak, bylo by to v Maďarsku i v Německu prohlášeno za rozkol, že my z ciziny nejsme doma uznáni, že je mezi námi rozbroj, že to, co jsme dělali, neplatí atd. Také mezi spojenci by se takový názor mohl vytvořit, což by mohlo být osudné pro naše další boje o území a celou pozici republiky. Jde totiž o to, aby stejně jako tomu bylo v r. 1918, také nyní bylo hned prvý den převratu všude jasně vidět, že

a) existuje stará jednotná republika a tudíž není nic uznáno z toho, co se od r. 1938 stalo,

⁴ Původne „Maďarů atd., Němců“.

⁵ Strojopisom bolo pôvodne „vlády“.

⁶ Pri koncipovaní tohto materiálu došlo k zrejmemu omylu pri číslovaní odstavcov. Po 2. hned nasleduje 4.

b) že je plná jednota mezi vládou v cizině a národem doma, a že celý převrat doma byl prováděn v plné shodě a [ve]spolupráci s vládou v cizině. S tím bude souviset hned poslání našeho vojska domů, zásob potravin a jiných potřeb atd.

5. To prakticky znamená, že Vás prosím, abyste znovu přezkoumali dvě otázky svého memoranda:

a) jmenování nové [slovenské] vlády po pádu dnešního režimu a

b) svolání revolučního shromáždění slovenského, v nichž máme zde odchýlné hledisko z důvodů výše uvedených.

Naproti tomu plně souhlasíme s ustavením slovenského Národního výboru, který po našem soudu by měl fungovat dočasně jako nejvyšší politický orgán na Slovensku až do doby, dokud jednotná československá vláda zase nebude na území doma fungovat. Nové národní shromáždění by mělo být ustaveno až později a zase jednotné československé. Abyste nemusili tvořit hned široké národní shromáždění, mohl by být [slovenský] Národní výbor eventuelně početnější a vládní věci, dokud nepříjde československá vláda domů, by mohlo vésti jeho několikačlenné předsednictvo. [To by bylo ostatně jednodušší a snáze byste se o tom doma dohodli — bylo by méně sporů.] V Praze by to [bylo]⁷ obdobné. Nová [československá] vláda doma [by] byla jmenována prezidentem republiky na základě dohody s oběma Národními výbory, českým a slovenským. President republiky sám pokračuje nyní ve své funkci na základě par. 58. československé ústavy; nová volba presidentská bude provedena co nejdříve dle dohody a dle politických potřeb doma.

6. Všechno, co Vám píši, pokládejte jednak za souhlas ve všech bodech, v nichž dle tohoto dopisu už nyní mezi námi dohoda existuje, jednak za nové návrhy o postupu v době převratu. Nesouhlasíte-li v něčem s mými protinávrhy, sdělte nám co nejdříve i se svými důvody. Máme k Vám plnou důvěru, s tím na jisto počítejte. Nejde nám o nic nežli o klidný a úspěšný přechod do normálních poměrů, stejně jako Vám. Prosíme Vás také, abyste se snažili sjednotit se ponenáhlu i s druhými skupinami, které jdou proti dnešní vládě a režimu, aby jednota mezi Vámi doma a jednota mezi Vámi a námi zde ve všech věcech až do podrobností byla co nejdříve a co nejúplněji docílena. [Nikdo, kdo zradil, nesmí být pardonován a do našich řad nesmí být připuštěn.]

Zdraví Vás srdečně jménem nás všech zde za hranicemi

Váš
Dr. Edvard Beneš.

II.

Na vzkaz inž. Slávika a předsedy Pecholda předejte, prosím, tuto moji odpověď:

1. Nedal jsem Vám v britském rozhlasu hned odpověď na Váš vzkaz, poněvadž by odpověď heslem nebyla správně chápána. Dávám odpověď touto cestou, děkuje zároveň za Vaše zprávy a žádaje, abyste co nejušilovněji pracovali dále a v plném společenství se všemi, kteří jdou proti dnešnímu režimu a nejsou kompromitováni.

2. Počítám především s tím, že po válce strana československých socialistů nebude už vůbec obnovována. Všichni českosl. socialisté, kteří jsou zde, s tím souhlasí. Klofáč a jiní staří vůdcové už [odešli]⁸ a nebude staré stranické authority. Mimo to v budoucí republice musí být bezpodmínečně zjednodušení stranické. Prosím Vás tudíž, abyste se na to připravovali.

3. Přál bych si, aby dělnický kádr strany se spojil se soc. demokraty a s ko-

⁷ Původný text „mohlo být“ opravený na „bylo“.

⁸ Původně strojopisom „odejdou“.

98 munisty v jednotný tábor dělnický. Nestane-li se to, vrátíme se do starých stranických nešvárů. Zařídte tudíž dle toho svou práci pro budoucnost.

4. Jsem pro spolupráci všech skupin, a proto nemám nic proti Vaší spolupráci s mladými agrárníky. Dnes musí býti postup naprosto jednotný [všech, kdo jsou v odboji pro zničení dosavadního režimu]. Ať tudíž jdete za tímto účelem s levicí či s agrárníky, je dnes vedlejší. Nezapomínejte však na budoucí sjednocení politických stran, jak jsem Vám je právě naznačil.

5. Byl bych také pro to, abyste se sjednotili i s ostatními odbojovými skupinami a vytvořili jednotný společný orgán centrální. Podmínkou však musí zůstat, že nebude přijímán na milost nikdo, kdo zradil, zejména žádný luďák, který šel s režimem a prohřešil se proti republice. Opravňuji Vás toto jako moje stanovisko říci všem, kteří se provinili a kteří by dřívější vedoucí lidé chtěli brát na milost. Zdravím Vás srdečně a přeji mnoho zdaru v práci.

Váš
Dr. Edvard Beneš.

III.

Odpověď na dotaz o pozvání dr. Karvaše k cestě do Švýcar

1. Dostali jsme do Londýna v dřívějších měsících velmi nepříznivé zprávy o dr. Karvašovi a o jeho nynějším postupu.

2. Je presidentem Slovenské banky, byl jím jmenován dnešním režimem a spolupracoval s ním veřejně, [přesto že byl dříve ministrem republiky]⁹. I když je nyní ve skupině Šrobárově, nemůže to vylučovat dojem, že pomáhá existenci samostatného Slovenska a dnešnímu režimu.

3. Kdyby ve Švýcařích přednášel, musil by patrně mluvit příznivě pro režim a tím by mu znovu pomáhal na mezinárodním fóru. Nesouhlasíme zde s podobným postupem a nemohli bychom býti s Karvašem ve styku. Kdyby se to spojení dozvěděli, ztratili bychom u mnohých důvěru. Ostatně případ Karvašův bude musit býti dobře přezkoumán, nežli bude moci v budoucnosti spolupracovat. Soudím tudíž, že by nebylo vhodné, aby byl do Švýcar zván.

Dr. Edvard Beneš.

(VHA Praha.*) Fotokópia konceptu(?) písaného na stroji.

⁹ Původně „veřejně a jako bývalý ministr republiky“.